

JAROSLAV BENEŠ

BÍLÉ MŮRVY

JAROSLAV BENEŠ

BÍLÉ MŮRY

Následující příběh je smyšlený a jakákoliv podobnost se skutečnými žijícími postavami či událostmi je čistě náhodná.

Obřad kaše

Krásný zářijový den stál za pohled na řeku. Sluníčko vykukovalo zpod mraků, ale údolím už trochu foukalo. Provoz směrem na Zbraslav zesílil. V blízkém kamenolomu zahoukala siréna denní odstřel, tam ještě začínali lamači od šesti. O minutu později to zadunělo a ozvěna oběhla blízké kopce.

Ale dneska nebyl dobrý den. Tvář za zrcadlem se mi zase snažila cosi namluvit. Každý, nebo téměř každý den začínal oduševnělou rozpravou. Rozhovor měl skoro vždycky stejný půdorys, já se zeptal a tvář v zrcadle mi obratem odpověděla nějakou blbost. Ptal jsem se na různé věci. Zrovna dneska vyvstala hloupá otázka, jak je možné přehlédnout část ujednání v darovací smlouvě, byť napsané drobným písmem ve výlukách. No, to se najednou odmlčela. Ale jinak uměla být chytrá až-až a občas ztrácela soudnost.

Poslední věta zůstávala pořád stejně plačtivá a ošklivá: „Měls radši umřít, hajzle, než se tady dál plácát jako ryba v sušičce...“ nebo s nějakým jiným, ještě urážlivějším příměrem. Tak začínal skoro každý den, s bláznivým rozhovorem s tváří za zrcadlem, s trochou třpytných myšlenek a pak zase návrat ke každodenní všednosti.

Zkoumavě jsem si prohlížel oči, jestli poznám náznak šílenství nebo zda už z nich náhodou nečouhá nepřičetnost. Doktor Vrúbl – ke kterému jsem se dostal krátce po rekonvalescenci, jinak asi hodný

pán, ale tak trochu Chocholoušek, v každém viděl blázna a pro tyto případy měl na potencionální pošuky a magory nachystanou svěrací kazajku – tak ten odhadoval stupeň šílenství podle barvy očí. Teorie dost zvrácená, avšak jemu momentálně vycházela. Moje stály na jeho stupnici hodně vysoko, protože s oblibou říkával: „S tak svítivě zelenýma očima se dneska vidí už málo kdo, maximálně tak toulavé kočky, a ty se přece rovnou střílejí, ne?“ A to jsem mu ke všemu zamlčel, že na levé oko skoro nevidím, což prý způsobily nějaké střípky, které poškodily kromě lícního nervu taky oční sklivec. Následkem toho jsem viděl jen skvrny, ale pouze v denním světle. Lékaři připouštěli, že se oko dá nějak vyčistit, ale jedním dechem s tím dodávali, že výsledek může být víc než jen nejistý, poněvadž po jejich zákroku nakonec nemusím vidět už vůbec nic.

Moje první setkání s psychiatrem Vrúblem nebylo úplně normální, když jsem se k němu poprvé přišoural s doporučením od doktora Rašlíka. Bojoval jsem tehdy s náhlými ataky bezdůvodného strachu. V té době se ale nebylo čemu divit, překonával jsem těžké období, na jehož počátku bylo zjištění, že budu už nadosmrti kript. Doktor Vrúbl ordinoval v místnosti, která připomínala skladiště – všude se kupily šanony, desky, papíry, knihy a další a další tiskoviny včetně různých novin a časopisů. Založil mi novou kartu a poslal mě na kolečko obvyklých vyšetření s tím, že poté mi předepíše nějaké medikamenty, a to bez ohledu na skutečnost, že jsem mu přinesl hromadu potvrzení o nedávno provedených, tedy čerstvých, vyšetřeních. Potřeboval čerstvější, a když jsem se asi po dvou týdnech s výsledky k němu vrátil, ordinoval už na chodbě za skříní.

A protože netušil, kde má založeny moje dokumenty, dokonce si myslím, že mě už ani nepoznal, promptně mi založil novou kartu a roztržitě do ní vložil nějaký časopis s hanbatými obrázky. Na nějaké medikamenty samozřejmě ani nevzdechl, protože se sám zrovna cpal jakýmisi pilulkami na podporu paměti. A já se po čase, zaplať Bůh, zase vrátil do své kůže, i když poněkud roztřeseně. Ale zkušenost to byla k nezaplacení.

Snažil jsem se oholit, jenže nový holicí strojek nechtěl spolupracovat. Zrcadlo mi neporadilo. Návod, ten divně zhutnělý text bez obrázků, sděloval cosi, čemu jsem moc nerozuměl, protože, ač psán česky, tak ho překládal zřejmě nějaký Švéd, který se učil v Maďarsku polsky. Posléze jsem stejně musil nahlédnout do originálního manuálu, jak ten super složitý přístroj mám správně rozebrat a vyčistit. To nebyla první zkušenost s návodem takového druhu, k myčce jsem měl obdobný, hlavně že upozorňoval, že se v ní nemyje domácí mazlíček, ani dítě... a zcela detailně popisoval jak nasypat do myčky sůl, avšak jak přesně připojit vodu a odpad se dalo nalézt pouze v původním anglickém textu, protože ten, na rozdíl od toho českého, obsahoval seznam dílů s barevnými obrázky, kde i člověk sníženého intelektu pochopil, co k sobě a jak patří.

Takže jsem nakonec usoudil, že je to vlastně moje chyba. Tak složitý přístroj – jehož funkci vlastně ani nechápu – jsem si neměl vůbec kupovat! No, ale prodejci svou zákonnou povinnost splnili, návod v místním jazyce přiložili, i když mi byl na nic. Co pak má dělat uživatel, který je ještě blbější na jazyky než já?

Zkusil jsem zahvízdat. Ani domácí myška, která tak ráda chodila na sýr, se na polici neobjevila. I to naznačovalo, že dnešní den bude nešťastný ve všech ohledech. Ze zasmušilého rozjímání mě vytrhnul ostrý zvuk zvonce u vrátek venku.

* * *

Mojše se usmíval jako blbec. Stál trochu nahrbený u branky s obrovitou lžící na salát v ruce a stále se pitomě uculoval od ucha k uchu do výše svého momentálního IQ utlumeného ještě nějakými medikamenty. Vždycky jsem se úplně uleknul, jestli taky nepřešel do péče doktora Vrúbla. Vrátko si nedovolil sám otevřít, natož znovu zazvonit na zánovní zvonec, který jsem tam před nedávnem pověsil. Pověsil jsem ho vlastně jenom kvůli Mojšemu, tlačítko zvonku by stejně se svými bezprostředními rozlišovacími schopnostmi nenašel a klepadlo, to krásné, kované, ornamenty ozdobené klepadlo, jen mírně zkorodované, které nějaký předchozí majitel dodatečně upevnil na domovní dveře, mimochodem dveře velmi bytelné, se zdálo dost neobvyklé nejen mě, ale i lidem z blízkého okolí. Kdybychom byli v Anglii, tak by se nad ním nikdo nepozastavil, ale tady? Pod Zbraslaví? Jednak divnost a jednak by to už spousta lidí neuměla ani použít... tedy myslím.

„Bude kaše?“ Vypadlo z něho dychtivě a oči mu zazářily jako dvě právě zažehnuté petrolejové lampy. A mně vytanulo na mysli, zdali za něj opravdu nehovoří nějaké drogy.

„Ale jdi, Mojše! Dneska je teprve čtvrtek, a moc brzy ráno, čekají mě nějaké úřady. Ovšem, když to stihnu, a všechno nějak dobře dopadne, tak třeba večer navařím speciálně pro tebe.“ Mluvil jsem s ním, jako s malým dítětem, měkce a tiše. „Tu mandlovou, co ji máš rád. A samozřejmě pozvu i Karen, má ji taky ráda.“ To jsem dodal jen jako na oko, protože beztak Mojše už bez Karen nikam nechodil. I tak mi bylo divné, že se tady z ničeho nic tak brzo po ránu objevil a sám. Vždycky ho někdo doprovázel.

Mojše nebyl zas tak zklamán. Usmíval se v očekávání večerního zážitku a tak si potichu prozpěvoval: „Bude kaše, bude kaše, pro mě i pro Karen, bude mandlová...“ A s touhle písničkou se obrátil a důstojně vykračoval k domovu. Držel se okrajů budov a v blízkosti plotů. Vlastně jsem ho samotného nikdy neviděl přejít přímo přes cestu. Schválně jsem vykouknul do ulice, jestli neuvidím někoho známého poblíž. Ale nikde nikdo, jen u vedlejšího stavení, na rohu plotu stála dodávka, obyčejná otřískaná dodávka, jakou jezdí třeba..., no údržbáři.

„Co se s ním, prosím tě, zaobíráš? Stejně to všechno za chvíli zapomene, vždyť víš, jaký je!“ překvapil mě z druhé strany Íga – můj soused odnaproti. Vlastně nebydlel naproti, právě naproti stála nově opravená a natřená věžička rozvodné stanice, která sloužila spíš jen jako taková kaplička. Však rozvodné dráty z ní byly sundány už před drahně léty, to jsem tady ještě ani nebydlel. No a vedle, víc nalevo, stálo nízké stavení tak o dvou místnostech. Zadní stěna domku se dívala rovnou na hladinu řeky a nebyla od břehu víc jak metr. Íga, plným jménem Ignác Pivarski, v domku bydlel už přes půl roku –

teď si zrovna nevzpomínám, od koho to koupil. Pracoval v lomu na *pozici* elektrikáře, jak sám říkával, chodil často do kostela a nikdy si nevařil. Íga mu říkali všichni z okolí, ale nedalo se z toho poznat, jestli je to s uznáním, nebo s lehkou neúctou. Sousedské vztahy si vykládal po svém, já ho považoval za nesmírně snaživého až horlivého člověka. Jakmile viděl, že něco potřebuji, něco dělám na zahrádce, ba jenom se ukážu venku, už startoval jako tryskáč a podbízivě se vmlouval – a opravdu šel, na zahrádce pomohl, nákup přinesl a třeba ho i vybalil.

Kluzanda nad tím jen kroutíval hlavou a říkával mi mezi čtyřma očima: „Člověče, ten mužský má pro tebe nějakou slabost, chlapi v lomu ho nemůžou ani vystát, v okolí je pro svou úpornou snahu stát se oblíbeným při své přirozené nesnášenlivosti dost neoblíbený, ale na tebe, na tebe je jak sladouš, mluví, jako když medu ukrajuje a horlivost z něj jenom stříká.“ Občas, v případě, že jsem si dával pozor, tak jsem si všimnul, že když mluví s někým jiným, a já u toho přímo nejsem, pak se chová podrážděně a svárlivě, popuzeně odsekává, neochotně odpovídá a nerad se podřizuje běhu společenských událostí, je prostě protivný a vrčí. Mnozí další, hlavně chlapi z lomu, kteří mi dost kolem domku pomáhali, si nemohli nevšimnout Ígovy změny chování v mé přítomnosti, a mezi čtyřma očima mi to mnohokrát bez obalu naznačili.

„Mojše za to nemůže, jsou prostě cesty Osudu, které neovlivníme,“ odvětil jsem Ígovi, který mezitím došel s rukama v kapsách až k brance. Dneska se Íga obléknul jinak, sice ne úplně svátečně ale jinak, vypadalo to, že se do práce nechystá.

„Toho dementa tu máš pořád, neleze ti na nervy?“ Kývnul hlavou ke zmenšující se postavičce a v obličejí se mu mihlo pohrdání. Opovržlivě mluvil o leckoms a pomluvit někoho mu taky docela šlo.

„Ale kde, dívej se na to z té druhé stránky, je přece lepší, když za tebou občas někdo přijde a přátelsky promluví, než kdyby o tebe neměl nikdo zájem a všichni se ti vyhýbali, ne?“ Dělal jsem, že ten neuctivý tón ani neslyším.

„He,“ uchechtnul se, „to by mi zas tak nevadilo.“ Odfkrnul si a mávnul mi na pozdrav, protože právě zastavilo auto a krátce na něj zatroubilo. Řidiče jsem si bohužel nevšimnul.

Kdyby bylo Mojšemu pět, tak by se nikdo ani neohlédl. Ale vlasy mu zešedivěly už dávno a předčasně mírně nachýlená postava dávala tušit, že něco není v pořádku. Mohlo být tak kolem čtyřiceti, pohublý, předčasně zestárlý tuctový chlapík s nemocným rozumem. V poslední době žil u Karen, své starší sestry, která se o něho starala jako o malé děcko. Sama vychovala děti několik, jako vdova po kameníkovi z lomu to měla secsakra těžké, a když se dospělé děti rozprchly do světa, na mámu si ani nevzpomněly. Mojše se u sestry, tuším, objevil přibližně před necelým rokem. Karen mi jen tak mezi řečí později naznačila, že se k ní vrátil po nějakém pracovním úrazu. Ale dělníkem nebyl, to rozhodně ne. Odhadoval jsem ho na spíš staváře, možná pracoval jako projektant, nebo stavbyvedoucí, či tak něco. Ani jsem netušil, že prodělal nějaké zranění, kdyby se mi Karen, ta drobná, hubená, upovídaná a dobrosrdečná ženská, jako vždy, nesvěřila při obřadu kaše. Co přesně Mojše dělal, to nevěděla, ale spadl prý do nějaké nedokončené jámy, vytvořené snad pro odpad

a nedokázal se z ní dostat. Našli ho až po mnoha hodinách, dehydrovaného a pološileného strachy, protože v té době vládlo nad krajem příšerné horko a na sluníčku teplota atakovala padesát stupňů. Rozum se mu už od té doby nikdy úplně nevrátil. Zůstalo v něm zakleté malé dítě, které se paradoxně bálo otevřeného prostoru a cizích lidí. Mojše nebyl zlý, jen... byl teďka trochu jiný, byť se mi občas zdálo, že se mu rozum na pár letmých okamžiků tu a tam navrátil, ale jen do té doby, než ho účinné látky v lécích strhly nazpět.

Obřad kaše, co k němu dodat? Řekněme, že jsme to brali jako takovou menší společenskou událost, kterou jsem pořádal pro pár přátel či známých. Společenských událostí tady na Přívoze nebylo mnoho. Kluzanda pořádal v hospodě tradiční staročeské Šibřinky a pár bálů, pro hasiče, domkáře a jednou i pro přespolní. Muzikálně nadaní místní se spontánně dávali dohromady a pod vedením řidiče Valenty vždycky postavili pěti-šesti člennou kapelu. Zpívat chtěl skoro každý, což byl samozřejmě společensky neúnosný problém. Proto museli být někteří upláceni, alespoň pivem, aby nezpívali vůbec! Anebo si to schovali pro přespolní návštěvníky na karaoke.

V té době veselíc jsem se musel rozloučit s tátou. Bohužel, deprese může být smrtelné onemocnění a mně se to snažil dost nešikovně vysvětlit tátův ošetřující lékař. Z jeho proslovu jsem si odnesl jen špatný pocit, neboť dokázal v jedné větě zaměnit příčinu za následek, z deprese vyrobit zápal plic a svévolně mi zamlčet dost závažná fakta o poměrech posledních dnů. Vzbudil ve mně přesvědčení, že pokud se dostanu do rukou obdobného údržbáře, pak budu pod od-

borným dozorem na nejlepší cestě na Krchov a má cesta bude pečlivě zdokumentovaná.

Obřad kaše mi tak vlastně dovolil překonat ty boule na duši.

Mojše, doprovázen svojí sestrou Karen, hoteliér Kluzanda, Lojza Hadáček, Laco Ferocay a případně také několik sousedů, přišli ke mně jednou za čas na pojídání kaše. Jako dítěti mi můj dědeček rád vyprávěl o tom, když byli ještě malé děti, jak pojídali různé druhy kaší a jak to jemu tenkrát nechutnalo, a já si pořád představoval, co mu asi na té kaši vadilo. Před několika měsíci, jo možná to bylo už nějak po vánocích, jsem párkrát zkusil kaši uvařit (protože normálně vůbec nevařím) a po mnoha nepodařených pokusech jsem se dokonce obstojně třefoval do vůně, chuti i vzhledu. Považoval jsem si toho obzvlášť od té chvíle, kdy mi tehdy jeden z prvních úspěšných výtvorů pochválil i táta, tehdy byl u nás naposledy na návštěvě, slovy, „že bych mohl od hodiny vyvářet dětem, pokud bych tedy nějaké měl“ – na jednu stranu pochvala, na druhou ale skrytá výtka, že on nemá vnoučata a já ani ženu.

Zvlášť ta jáhlová se u mých návštěvníků setkávala doslova s nadšením. Dneska, když se řekne kaše, tak si každý myslí, že mluvím o bramborové nebo nejvýše o té krupičné. Ó né! Kaší je mnoho druhů a dají se různě obměňovat. Je možné uvařit i hrachovou, ovesnou, pohankovou, jáhlovou, rýžovou nebo prosnou – ale tu moc rád nedělám, protože se musí proso pořádně a několikrát přebírat, což mi činí jisté potíže. Pro tyto příležitosti jsem si schovával na dochucení ve spíži, krom jiného, sušené švestky, meruňky, ale i kus tvrdého perníku a několik druhů medu neboť kaše se může zdát ne-

zkušenému jedlíkovi málo chuťově výrazná. Jen ty masové kaše jsem zatím nezkoušel.

Ale za Mojšeho rozzářené oči mi ta práce a námaha stála.

Bylo mi asi deset a žili jsme tehdy na malém městě. Měl jsem ještě dva mladší bratry, ó ano, to slůvko *měl* je namístě. V nějaký pracovní den, už nevím, co to přesně bylo za den, jela máma autem s brášky na nákup do města, táta zůstal ještě v práci přesčas, no a já se pokoušel ve školním kroužku proniknout do tajů fotografování, zvětšování, přijít na kloub vývojce a ustalovači a podobným prkotinám. Když jsem se večer vrátil domů, hrklo ve mně jako ve starých pendlovkách. Za stolem seděl velmi ustaraný dědeček, který na mě čekal s večeří, a s velmi vážnou tváří mi smutně oznámil, že bratříčci ani maminka se domů už nikdy nevrátí.

Ta nešťastná událost nám úplně převrátila život. Dědeček, aby se o mne mohl postarat, se k nám dočasně nastěhoval – jak sám říkával – na jeden furt – a měl vlastně pravdu, zůstal až do své nečekané smrti – protože táta, poté, co se vrátil z té psychiatrické léčebny, zůstal celý jakoby vyměněný. A bývával to takový veselý chlapík... Dlouho u nás pak pobýval žal, který se časem proměnil v tichý smutek. Já jsem se docela bál toho smutného ticha, které vládlo v bytě, a tak jsem většinu času trávil u spolužáků, v kroužcích nebo na doučování, jelikož mi tak nějak nešly jazyky a já tehdy dost těžce bojoval s nepopulární ruštinou.

Po nějakém čase, to už mi mohlo být tak čtrnáct, patnáct, se otec seznámil se vyhlášenou úřednicí z okresního města. Smutek se zasnoubil s rozumem. Stále jsem se té nové skutečnosti vzpíral, ale myslím, že to táta nedělal kvůli sobě. Jen mi to nedokázal včas a srozumitelně říct. Holá realita se vyjevila v okamžiku, když jsme se k nové matince – za nějakou dobu, samozřejmě – nastěhovali. A já nečekaně získal nevlastní sestru.

Ve skutečnosti mít najednou skoro dospělou ségru nebyla žádná výhra, všichni v okolí mi říkali, že je to spíš danajský dar. Ošklivější ženskou než Helga aby svět pohledal a charakter, no, taky nic moc. Nešlo mi na rozum, jako to, že tak docela pohledná ženská, jako byla macecha – pardon – matinka Oulíková, může mít tak škaredou a protivnou dceru. Ona měla v té době věk do tanečních (možná i kapku přes) a nikdo s ní nechtěl tancovat, natož se seznámit, to asi kvůli tomu ksichtu, ale já si spíš myslím, že kvůli... ehm, její složité povaze. Takže jsem ji musel doprovázet za odměnu já, coby nejen doprovod, ale hlavně jako i nedobrovolný tanečník. Spolužačky ze třídy mě litovaly, na druhou stranu to mělo i jistou pomíjivou výhodu, totiž, že jsem se zařadil mezi ty pohledné, u dívek zájem vzbuzující *chlapy* – jak říkával můj dědeček, který naneštěstí zrovna v té době, nějak před tím, než jsme se k Oulíkovým přestěhovali, náhle zemřel.

Ona vlastně nebyla ošklivá třeba tak, že by byla tlustá, šeredná, nebo samá bradavice, nebo zubatá, to ne! Helga měla v sobě prostě takovou sprostou ošklivost proloženou negativními povahovými vlastnostmi, se kterou se obvykle zobrazují čarodějnice, které

v určitém úhlu pohledu mohou být pro některé dostatečně střelené jedince třeba i hrůzně krásné, a chovala se taky tak – sprostě, vypočítavě, nevychovaně, nepřejícně, nevhodně, odpudivě, protivně a hnusně, jako ta hladová Jezinka, co vyhlížela toho svého vypaseného Smolíčka Pacholíčka a při tom odporně chrastila pekáčem. Musela mít nějaké zvláštní nadání v umění štrachat lidem v minulosti, slídit, špehovat a vyzvídat, to uměla naprosto nejlíp! Časem jsem ji vyloženě nemohl vystát, hlavně po události, která mohla poznamenat můj milostný život na dlouhá léta. To se mi pokusila dohodit nějakou svou nepřilíš fešnou, a dneska neváhám říct i mírně retardovanou, rádoby kamarádku, a já – teprve když jsem s ní šel na rande – zjistil, že to není úplně správné rozhodnutí, což se vyjevilo právě v okamžiku, kdy došlo na placení. Z mé peněženky. Za svou povinnost jsem považoval samozřejmě zaplatit v restauraci, když už jsem ji pozval na oběd. Avšak méně chápavě jsem platil v prodejně potravin, i pak v domácích potřebách a úplně nechápavě v drogerii. Rande se prostě zvrhlo v nákupní dostaveníčko snad ve všech obchodech ve městě, a já figuroval jako nosič a především coby nedobrovolná chodící peněženka, která u pokladny nesměla mluvit, jen šustit bankovkami. Po této přelomové události, která tak bolestivě zasáhla moje sebevědomí a vyluxovala veškeré moje finanční rezervy, jsem se Helze vyhýbal, jak jen mohl. Bohužel, nastávaly okamžiky, kdy nebylo zbylí, například když táta udělal ty své prosebné psí oči. To jsem pak s těžkým srdcem podlehl (rozumějte – byl donucen tím škaredým vyděračským vnitřním hlasem) a vyhověl mu, ale nezbavil se pocitu, že Helze sloužím jen jako štít vůči všem ostatním, kteří na

ni koukali skrz prsty nebo ji dokonce s gustem nenáviděli a nehodili po ní kamenem právě jen kvůli mojí maličkosti.

Ale abych na ní nešel jen polenem, až později jsem si uvědomil, že i Helga respektovala mou osobu, byť po svém, a vlastně jsme dokázali koexistovat vedle sebe, aniž by se naše kruhy nějak zásadně protnulý; lze to chápat i jinak – vyhýbali jsme se jeden druhému. To, že dokázala ublížit ostatním, neznamenal, že by někdy jakkoliv ublížila mně (tedy kromě toho retarda, ale to byl z její strany asi neúmyslný přehmat, takový ten neuvážený počín, kdy se mi snažila odvděčit se za ty taneční).

Macecha se s mým tátou rozvedla po několika letech soužití pro *vzájemný nepřekonatelný odpor* v super rychlém rozvodovém řízení a vzala s sebou jako hurikán skoro všechnu majetek, a taky automobil – ten ovšem zcela legálním převodem – otec jí ho ponechal, asi kvůli jejímu děsnému štěbetání, které se změnilo v posledních měsících soužití v prosté odporné pištění, že vozidlo potřebuje jako dopravní prostředek k obživě. Čím se ale přesně živila, si už nevybavuji. Maďarská policie našla Oulíkovici auto o pár týdnů později blízko jugoslávských hranic, opuštěné, bez posádky, bez zavazadel a částečně i bez motoru a vybavení, o což se postaral zřejmě někdo z místních asociálních podnikavců. Začátek osmdesátých let ale nepřál jednoduchému zmizení občanů, neboť tehdy úřední osoby měly tak nějak větší občanskou odpovědnost. Příslušné orgány nález vyhodnotily jako diverzní akci a otce, coby prokázaného původního majitele vozidla, který byl navíc snadno dosažitelný a možná že, i z hlediska trochu zamženého rozumu, dobře manipu-

lovatelný, různě popotahovaly. Co na tom, že měl v pořádku rozvodové papíry a úředně ověřený doklad o převodu vozu na macechu Oulíkovou, i tak ho mnohokrát předvolávaly, aby vysvětlil něco, o čem neměl ani páru. Ale chtěly to *nic* vysvětlit podrobně, aby to mohly zaprotokolovat a úředně ověřit a dál ho pak popotahovat – no holt organely. Bohužel, každá taková návštěva u dotírajících organel vedla ke zhoršení otcova zdravotního stavu s následnou hospitalizací.

Od té doby jsem bývalou macechu ani ošklivku Helgu neviděl. To jsme už ale bydleli v Libni, nedaleko nádraží. A já učinil jedno z životních rozhodnutí, jakých se později v životě velmi lituje. Z dobře uvážené blbosti jsem podepsal vojnu na celkem osm let. Rozhodnutí stát se vojákem z povolání mělo sice spoustu nevýhod, ale nakonec převážila výhoda jediná, ta *materiální*. Táta pak neměl starosti s bytem a složenkami, a já taky nechtěl, aby si pořád utrhoval od úst, protože, upřímně, v té době se mu profesně ale vůbec nedařilo a jak jsem už říkal, taky psychicky se už nikdy nedal dohromady.

Až jednoho dne, je to tak půlrok zpátky, tuším, ještě někdy v zimě, mrzlo, až praštělo, se najednou Helga objevila tady na Přívoze, před mým domem. Dívala se na mě se směsí překvapení a zděšení, když jsem jí se získanou nešikovností otevíral vrátka a pak, jak se opatrně po ledu šourám o berlích. Po nějaké nedobře zvládnuté rehabilitaci mi to chození šlo jaksi hůř. I já zůstal stát v údivu vedle sebe, přišla tehdy celá špinavá, uválená, potrhaná, s vlasy poma-

zanými popelem a jistou nechutně páchnoucí hmotou a zabalená v nějaké houni, připomínající zbytky koberce vytaženého z ohniště těsně před zpopelněním. Nabídnul jsem jí nějaké hadříky po mé, dneska už bývalé ženě, a umožnil jí zkulturnit se. Avšak jí to nebylo nic platné, mohla se umývat, jak chtěla, kosmetiku na sebe kydat zednickou lžící ve vrstvách jako řízek v trojobalu, vypadala pořád stejně... blbě. O sobě jsem jí nic nevyprávěl a ona o sobě taky ne. Vlastně jen utrousila poznámku, že: „pracuje pro jakousi mezinárodní archeologickou asociaci a zabývá se dokumentováním exponátů.“ Což mi přišlo úsměvné a nešlo dohromady s jejím momentálním zjevem, každý druhý by ji považoval za revizora kominíků anebo alespoň za inspektora domovních světlíků.

Považte ale, nebyl jsem překvapený tím, v jakém stavu se objevila, ale tím, s jakou jistotou zjistila místo mého pobytu! No, čenichat tedy asi nezapomněla.

Ale přece jen se s ní nějaká změna udála, jen tak mezi řečí, když jsem jí přinesl oblečení a něco k jídlu a ona sledovala, jak se plahočím se vším, tak vyhrkla, že přesně ví, jak je bolestné něco nebo někoho ztratit. Právě v tom okamžiku jsem si uvědomil, že je nesmírně smutná a taky asi osamělá... i v té své ošklivosti.

Tehdy přišel, byl to možná jeden z prvních večerů obřadu kaše, na návštěvu Mojše ještě s Rudou Kluzandou, to je v sousedství hospodský v doprovodu s Lojzou Hadáčkem, který už v té době pracoval v nedalekém kamenolomu. Kluzanda přitáhnul nějaké to nádobí a Lojza mu pomáhal. S Lojzou jsem se znal už z dřívějška, nosil mi různé kameny, nejdřív ze své zahrádky a později z lomu a byl svým

způsobem docela zapálený amatérský geolog. Tedy až na to, že nerozeznal křemen od betonu.

Jakmile Mojše zahlédl Helgu, která si ho zkraje hned nevšimla, protože zrovna balila to svoje zničené šatstvo do plastového pytle, doslova zkoprněl, začal se třást strachy, ale nedokázal z ní spustit oči. A pak se na ni z ničeho nic zuřivě vrhnul, ale pořád s hrůzou v očích.

To, co následovalo pak, asi nejpřesněji vystihnul Lojza Hadáček, když řekl: „Jo, madam, mrskla jste s ním jako se lžící do pudinku, klobouk dolů, líp by ho neuzemnili ani zřízenci z blázince!“

Ona Mojšeho opravdu uzemnila jako zdatný ošetřovatel, což bych do její muší váhy neřekl, a řvoucího přimáčkla k podlaze tak, že náraz zmlknul. Mohl jsem to, jako bývalý vojenský instruktor, ocenit. Helga použila hmaty a chvaty tak odhodlaně a hrubě, že jsme se až obávali o Mojšeho zdraví. Když ho pustila, Mojše se rozkvičel jako píchnuté podsvinče a trvalo hodnou chvíli, než ho Hadáček s Kluzandou zpacifikovali – to jest, odvedli ho do vedlejší místnosti, aby na Helgu neviděl a přestal vyvádět. Ale vysvětlení jsem se od ní nedočkal. Vlastně jsem ho ani nečekal.

A snad ještě ten den v noci se Helga náhle vypařila, stejně tak, jak náhle se objevila. Od té doby Mojše chodil bojácně na kaši jen v doprovodu své sestry Karen a uvnitř domu se už necítil dobře. Zůstalo ve mně podezření, že s Helgou měl už někdy dřív co dočinění a nebylo to právě přátelské setkání.

To byl právě ten okamžik, kdy mu oči ztemněly strachy, a na dlouhé okamžiky se v nich usídlil bázeň a zhmotnělá hrůza.

Íga mi zamával, křepce přeběhl silnici a nasedl do auta.

„Už by měl zařezávat, vždyť v lomu už před chvílí odstřelili, ne?“ zasmál se Kluzanda, dobrý soused, který vždy vypomohl, když bylo zapotřebí. S Ígou se asi neměli právě v lásce, každý byl holt jiný.

„Má dneska něco mimopracovního,“ kývnul jsem k odjíždějícímu autu.

Aha, Kluzanda mi slíbil něco dobrého na snídani, rozpomněl jsem se. Po ránu je moje hlava často čistá. Když se mnou Ruda ho-voříval o jídle, i když to říkával jinak, tak měl spíš na mysli něco o pevných nervech. Kluzandovi vlastnili od nepaměti malý hotýlek ob dvě stavení dál, ve skutečnosti takový větší barák s miniaturním dvorečkem a kůlnou, opírající se zadní stěnou o skálu. Rád nám ukazoval, jak se celá budova zatřese, když v lomu zrovna trhali kámen a ujišťoval nás, že to nespadne, protože dům má dřevěné jádro. Ale to se vlastně otřásaly všechny baráky v okolí, protože se většina buď úplně, nebo alespoň z části opírala tak jako Kluzandovo stavení, o stejný blok skály. Výjimkou byl můj baráček, nebyl opřen o skálu, stál asi půldruhého metru od stěny. A klamal vzhledem. Zvenku domek, zevnitř srub.

V poslední době se Kluzandovi dost zmohli, i když to nebylo přímo Kluzandovou zásluhou. Nejbližší pravdě stály babky odvedle, které roznášely, že Kluzandová převzala pokladnu a zapráhla do práce všechny děti. Což byla v tomto dozajista částečná lež – těžko

mohla ty malé caparty školou povinné zapřáhnout, že? No, i pravda má dvě strany, Kluzandová, akurátní ženská, živnost nejen podržela, ale doslova do ní vlila něco podnikatelského ducha. Díky tomu dostal hotýlek „Na Kluzandě“ nový kabátek a vnitřek taky doznal převětivých změn, byť se to za hotel považovat ani nedalo. Polovinu horního patra obývali Kluzandovi, jeden pokoj měla rezervovaný Evka, jako výčepní, servírka a číšnice v jedné osobě pro sebe a pro syna, a dva, možná tři pokojíčky o velikosti železničního kupé měl Kluzanda připravené pro případné nocležníky. Inu, všude bylo pocítit citlivou, ale silnou ženskou ruku.

Dokonce si najali profesionálního kuchaře, vařil sice jenom od deseti do dvou, protože večer předváděl své umění v nějakém pětihvězdičkovém hotelu, ale přes oběd se v restauraci dveře netrhly. Kluzanda se před nedávnem sám pochlubil, že dokážou obsloužit v době oběda až sto hostů. Na tak malou restauraci prostě unikum a to s přihlédnutím k faktu, že se jednalo o naprosto nekuřácké zařízení. Kdo si chtěl zapálit, kdykoliv, ten musel jít ven před budovu. Nemluvě o tom, že v celém Přívoze nežilo víc jak padesát lidiček, takže většina přespolečných návštěvníků musela tak jako tak přijet po vlastní ose.

Ráno a večer vařival Ruda sám a dneska mi přinesl něco k jídlu, abych se „pořádně posilnil, až přijdou ti úředníci“. Doprovodil ho Laco Ferocay. Laco, no, o něm až někdy později, je složitá osobnost a kapitola sama pro sebe.

„Tak co, jak to vypadá?“ kývnul hlavou k francouzské holi, která mi jako na potvoru nešikovně vypadla z ruky a kterou jsem se marně snažil v letu zachytit.

„Jó tohle! Pochválili mě, že dělám pokroky, doktor Rašlík mi to dokonce napsal i do karty. Musím prostě hooóodně cvičit.“ Zalhal jsem statečně, i když asi ne moc přesvědčivě. Možná jsem se u toho i červenal.

„Tak to je výborné!“ Zaradoval se Kluzanda a jako by nic začal vytahovat z košíku misky a ošátku s pečivem. „Domácí chleba, mírně odstátý, to aby tak nenadýmá. A tady jsou vajíčka, tyhle na slanině, tyhle se šunkou a tyhle se sýrem. Ty jsou křepelčí, výhodná koupě! Abych nezapomněl, ředkvičkový salátek, jedna báseň,“ rozplýval se. To už ale o nadýmání taktně pomlčel.

A já neměl to srdce říct jim pravdu. Doktor Rašlík mě pochválil, to jo, ale za to, že se mi to tolik nezhoršuje, nejmizernější výsledky byly jako obvykle v periferní motorice. Vlastně, co si tak vzpomínám, o zlepšení nepadlo od poslední velké neurologické kontroly před půl rokem ani slovo. Neurochirurg byl férový, stejně jako oftalmolog, ne jako ti psychopati na chirurgii, nemazali mi med kolem huby, řekli mi na rovinu, že to lepší nebude, a malinko se mě jen snažili povzbudit, že se snad nějaká ta nová technologie objeví už brzy, že někdo přijde s něčím objevným, co mi opravdu pomůže...

Rašlík byl slušnější než lecjaký léčitel. Jednomu, nějakému Krchánkovi, jsem se před časem taky svěřil do rukou, když mi nakecal, že se sám silou vůle vyléčil z rakoviny. Mně se ale dlouhé týdny nic nelepšilo, pořád jsem se jako mrzák ploužil o berlích a jen peněženka

se ztenčovala. A pak mě ten dobytek zažaloval pro ublížení na zdraví, když jsem v platební neschopnosti s mírně pohnutou myslí milého léčitele párkrát přetáhl holí. Marně jsem po něm u soudu chtěl, aby před soudcem dokázal, že je opravdový léčitel a že se umí vyléčit sám... Od soudu jsem odešel s podmínkou a dluhem, protože mi dost přitížilo, že jsem před hlavním líčením na chodbě Krchánka několikrát v afektu uhodil, sic jen tak lehce, ale uhodil, a to ovšem před očima mnoha svědků, jelikož se mi vysmíval do očí, což bytostně nesnáším – bohužel, zjistil jsem to dost pozdě.

Díky tomuhle incidentu jsem se seznámil se zajímavým člověkem. To jsem zrovna odcházel od soudu s rozsudkem a vzteky skoro neviděl, takže jsem včas nezpozoroval obrubník u chodníku a ani nepostřehnul příjíždějící tramvaj. A tak jsem, z ničeho nic, letěl rovnou na nos a na kolej pěkně hlavou napřed proti tramvaji. V tu chvíli mě zachytily nějaké silné ruce a strhly zlomeček vteřiny před srážkou. Byl jsem úplně vedle sebe a zíral na svého zachránce jako na anděla strážného, který ale v tu chvíli vypadal jako zarostlý pobuda. A takhle dramaticky jsem se seznámil s Antonem. Jeho skromnost mi doslova vzala dech a neutekl mi jen díky tomu, že jsem se ho přidržel jako klíště. Doprovodil mě až domů a protože jsme našli společnou řeč, tak jsme se spřátelili. Podle vyprávění měl taky nějakou vojenskou minulost, o které vyprávěl jen tak mlhavě a z těch sporých náznaků se dalo vyrozumět, že asi sloužil v cizinecké legii nebo nějakém takovém podobném sboru. Díky pár známým jsem se mu mohl revanšovat, aby si mohl zařídit nové doklady, protože zrovna v té době se nějak potýkal se zákonem a s administrativními nástra-

hami systému, které vyrostly pro určité občany do nebetyčných výšin, zvláště po rozdělení federace. Jinými slovy řečeno, zaručil jsem se za něj. Tak Anton Dorr dostal nové doklady a já poznal fakt zvláštního přítele. Nechal mi na sebe telefon, se záznamníkem, sic, ale bylo to, konec konců, docela jisté spojení a tak se občas, potají, u mě párkrát do roka ukázal, ale díky té své paranoie vždycky bez ohlášení, na skok a vždycky v noci. To většinou přijel nějakým šlepným nákladákem nebo kamiónem a zastavil se buď u Kluzandy na jídlo anebo rovnou zašel ke mně.

„Ty Rudo, měl bys nějaký mls navíc?“ Lacovy oči zazářily nad tou spoustou jídla jak hvězdy v pásu Orionu. Rudolf, tedy Kluzanda, vytáhnul velkou housku, umně ji rozříznul a zručně naplnil zbylou vaječnou směsí.

„Tumáš! Herb to stejně nesní, že jo, Herbe?“ Vrazil mu pokrm do ruky a vmáčknu ho na lavici. Laco cosi zamumlal a s plnou vervou se pustil do jídla.

„Ty, Laco, poslouchej...“, dal si Kluzanda ruce v bok, „jak to, že někdy mluvíš s přízvukem a někdy úplně normálně? Seš vůbec Cikán? Nemáš hudební sluch, zpívat neumíš, tancuješ jako medvěd, ale jen když se vožereš...“ vypočítával Lacovy zadnosti Kluzanda a teď, opřen o stůl po očku sledoval, jak zápasím s chlebem a lžící, připraven přiskočit mi pomoci. Já se snažil. Speciálně na takhle jemnou práci jsem si pořídil zvláštní rukavice, navrchu spousta patentek, samý suchý zip, samý háček, samá vychytávka, poutko s magnetem či jiné udělátko.

„No, taky tomu moc nevěřím, blondátého Cikána, který si, bůhví proč, barví vlasy načerno a má takový pomněnkový oči jako ty, Laco, jsem ještě neviděl. Spíš si myslím, že si na Cikána jen hraješ, třeba kvůli sociálce, co já vím, prostě jak se ti to hodí, co?“ Rýpnul jsem si do něj ve snaze odvést pozornost od svých nešikovných rukou, na které teďka oba se zaujetím zírali.

Laco soustředěně dožvýkal: „Abych pravdu řekl, tak jsem Cikán jen kousek. Ne vážně, dědeček Cikán byl. Stoprocentně!“ Snažil se nás Laco přesvědčit. „Ale znáš to, on měl strašně rád blondátý ženský... a tak si našel babičku, která měla pleť jak normandská jeptiška s vlasy plavými jako praný len.“ Zasnul se. „Byla to nádherná ženská! No, a měl s ní sedm dětí.“

„Potěš koště! Tak už radši jez!“ Pobídl jsem ho. Sám jsem dokončil nerovný zápas se lžící a konečně se mohl taky zakousnout. „Mám tu ještě čtyři kufry, a jsou pořádně těžký! Jeden je dokonce loďák.“

„Měl by ses taky srovnat s Irenkou,“ zdvihnul hlavu Kluzanda, jako by si právě vzpomněl. Vždycky o ní mluvil jako o Irenci. Občas k domu dodal i obdivný tón, to potom řekl něco jako *Ireénka*. Řekl bych, že měl pro tenhle typ ženských nějakou slabost, jemu se vůbec líbily ženy stejného typu vlastní manželky. Mně sice taky, jen s maličkou výhradou...

„Jo, no to bys měl,“ pokýval hlavou Laco. „Když jsi v květnu spadnul z těch schodů a tak moóóoc ses pomlátil, tak strašně plakala, Kluzandová ji nemohla ani utišit... I když ta brečela taky. No řekni-“ A já zachytil Kluzandův postranní výstražný pohled, až se Laco zakuckal.

„No, nekoukej na mě s otevřenou hubou, je to tak!“ Utrhnul se na mě Kluzanda, „moje drahá polovička, to jako Milada, mi vynadala, že si s tebou musím chlapecky promluvit. Ta holka tě má určitě ráda a ty se stavíš na zadní jako starej osel.“

„Ale, už jsme se dlouho tento..., neviděli,“ zavřel jsem mu hubu, „já jí nechci ublížit, Rudo... co by dělala... s takovým... s kripkem... jako jsem já...,“ to jsem skoro studem zašeptal.

„Seš úplně blbej! O co ti pak jde? Říkals, že děláš pokroky. I doktoři ti to potvrdili, ne? Tak se sakra, chlape, vzchop! Takovou ženskou, když si necháš utéct...!?“ Zamračil se Kluzanda. „Ty nechceš být pár let šťastnej?“

„Bodejť, já bych se jí držel!“ Přizvukoval Laco a obezřetně s nápadnou nenápadností uzmul další kus pečiva. „Je to taky nádherná ženská!“

„Tak nám slib, že za ní aspoň dojedeš. Nebo víš co? Já tě na tu Zbraslav hodím, až to tady skončíš, jo?“

Nezbylo mi, než mlčky přisvědčit. Oba jsou pěkně sehraná dvojka, kdybych odmítnul, tak by mě jeden přes druhého přesvědčovali a já bych nakonec stejně souhlasil, protože jinak byli schopní mě do toho auta fakt bez okolků našlapat a vyvléct až před dveře Irenina bytu. Nebyl jsem ale schopen jim vysvětlit, že ona je typ ženské, před kterou se hrozně ostýchám a kterou vlastně ani... nechci.

Jo Irenka... tedy Irena pracovala jako sociální pracovnice a seznámili jsme se díky myši. Vlastně ne tak úplně, přišla prostě zkontrolovat mé sociální zázemí tak, jak jí ukládal zákon o dávkách v hmotné nouzi. Zrovna v té době jsem se nacházel někde v nižších

podlažích sociálního systému, a navíc ocejchován soudem ověřeným papírem patologického násilníka, což se dalo vykládat i tak, že jsem, cituji „osoba citlivá a nervově labilní, která je snadno vyvedena z míry, nerozumí legraci a v afektu je schopna páchat násilí na další nevinné osobě“. To jsem si nevymyslel, tu větu zformuloval právník léčitele Krchánka. No, a poté, co jsem Irenku vpustil do domku, tak hned ve druhé minutě téměř omdlela, když na ni z poličky spadla, díky mé neobratnosti, domácí myška s miskou i se sýrem, protože jsem se snažil malou podnájemnici neopatrně zamaskovat právě v okamžiku, kdy bohatě hodovala. Dalo mi pak hrozně moc práce Irenu přesvědčit, že je to jen takové neškodné, skoro domácí zvířátko, které mám vlastně místo televize a že vůbec netrpí žádnou nemocí, ba ani leptospirózou, na kterou se pořád nervózně vyptávala. Co je to přesně za nemoc, jsem nevěděl, očkovaná samozřejmě nebyla, však to taky nebyla žádná bílá myš z laboratoře, a jestli nepřenáší mor, jsem taky netušil.

A pak jsme si povídali, potkávali se, párkrát jsme šli do kina a jednou do divadla a večereli u Kluzandů, protože nás sami pozvali. Jo a taky jednou jsme šli na výstavu drahých kamenů, ale jen samých křemičitanů, takže to byla docela nuda.

„Ty, Herbe, kdy je čekáš?“ Zeptal se mezi sousty Ruda. Nalámal si kousky chleba do misky ke slanině a lovil pak drobtý vidličkou, opřený o zárubeň dveří. Laco se nejprve spokojeně rozvalil, ale pak se hned zamračil, jakmile se podíval na zavalité kufry. Největší starosti mu samozřejmě dělal ten loďák, zřejmě si už v duchu masíroval záda...

„Prý po osmé. Tady je ten výnos. Jukni na to,“ a podal jsem Kluzandovi dokument.

* * *

Být vojákem mělo tu nevýhodu, že jsem nevěděl, kdy budu kam odvelen a jak dlouho tam zůstanu. Díky důstojnické škole jsem mohl jako podporučík nastoupit na nějakou lepší – jak se dneska moderně říká – *pozici*, a nezačínat coby praporčík někde ve skladu. Podporučíků a poručíků měly už v té době útvary plný baráky a v těžké konkurenci s absíkama jsme se lehce ocitali někde na úrovni rotmistrů. Takže si s námi každý plukovník vytřel oči. A že těch plukovníků armáda tehdy měla!

A tak někdy v lednu jednadedesátém, když Václav Havel, coby prezident ve svobodné, mírně prezidentské republice, se zavhlhlým okem pateticky zavelel, a působivým gestem plným míru půjčil pár vojáků do alianční války v Zálivu, jsem se k tomu dostal jako slepý k houslím. Velel jsem tehdy četě, která měla na starosti ostrahu objektů chemické ochrany; jinými slovy, chodili jsme na stráž jako blbci ve vojenských mundůrech dokola kolem starých, rozdrbaných baráků s uskladněnými protichemickými oděvy. Takže i nás povolali s celou protichemickou jednotkou. Já, šťastně zamilován, jsem se zrovna týden před tím po velice krátké známosti nerozvážně oženil. Otec manželky, rozjařený nastalou životní situací, i když si dneska myslím, že to byla bezuzdná radost nad tím, jak se mu podařilo skvěle se zbavit nehodné dcery, nám věnoval jako svatební dar polo-

rozpadlý domek u Přívozu, u cesty na Zbraslav, který v té době náhodně za pár šupů koupil, aby uložil vyvekslované peníze. Prostě domek pod skalou hned vedle Vltavy, ano, právě ten domek v sousedství Így, Kluzandy, Valenty, Laca a dalších starousedlíků.

V místě působení nás Saúdové začlenili do svých jednotek a všem bylo u zadku, za jako demokracii to bojujeme. Tam jsem na vlastní oči viděl, jak nepatrnou cenu pro ně má lidský život a jak bezvýznamné je zdraví v myslích velících důstojníků, ač bych už mohl být poučen z dob reálného socialismu, kde lidský život měl cenu jen jedné nicotné ideologické jednotky. Pro mě ale skončilo válečné tažení poněkud dříve na čerstvě osvobozeném jihu Kuvajtu. Při postupu naší čety mezi betonovými stěnami domů, které dávno ztratily střechy, nás zastihla minometná příprava a vehnala mezi betonové bloky těsně vedle rozbombardované dálnice. Poslední, na co si tak vzpomínám, bylo, že jsem křičel na kluky, aby si pospíšili do nejbližší díry po dveřích. A pak jsem se jen tak mimoděk ohlédl za břinkajícím kovovým zvukem, zrovna když jsem strčil do Wassiho, svého zástupce tak, až prolétnul dovnitř. Protože jsem šel poslední, tak jsem sice všechny zachránil, ale nachytil neobyčejné množství nejružnějších střepů a střipků, keramických, kovových, plastových, skleněných a bůhví jakých, do zad, nohou, části rukou a pár se mi jich zasekalo i do lícní kosti, do oka a tak...

Do vlasti jsem se vrátil jako zdravotnický balík s připíchnutou medailí a mohl jsem být vůbec rád, že mě nepřivezli v bedně nebo dokonce jen v krabici jako hromadu součástek. Novomanželka mě nepřivítala, protože už byla fuč i s veškerými mými úsporami, což

mě zamrzelo, jakmile jsem nabyl vědomí. U lůžka stál jen táta, vystrašený z toho, jak vypadám, poněvadž jsem se na první pohled zas tak moc nelišil od mumií, které cestovaly způsobně zabalené v těch svých obinadlech na tomografické vyšetření, a který snad ani nechápal závažnost situace. Ale možná byl v koutku duše šťastný, že vůbec žiju, kdo ví?

V následujících týdnech a měsících jsem absolvoval nesčetné množství různých lékařských zákroků, během nichž se mi chirurgové snažili těmi svými miniaturními nástroji odstranit z tkání cizorodé předměty. Jejich možnosti zůstávaly omezené, jak sami tvrdili, neboť se jednalo o příliš malé střípky a navíc z materiálů, které se daly těžko nějak najít a natož pak vyjmout. Všechny potíže se vyjevily až v okamžiku, když jsem měl poprvé po sérii operací vstát z lůžka a zbaven dlah se postavit. Až tehdy jsem zjistil, že mě dolní končetiny neposlouchají. No, poslouchají, ale jen trochu. Ovšem úplně nejhorší pocit se dostavil, jakmile mi lékaři sejmuli sádrové obvazy z rukou. Nohy moc neposlouchaly, to ano, ale aspoň jsem se na ně mohl postavit. To ruce jsem měl jako pružné, ohebné březové větvičky z gumy. Nešlo jim poručit a natož aby se na ně dalo spolehnout.

Ač mě lékaři těch pár dlouhých let ubezpečovali, jaké to dělám při rehabilitacích pokroky, já je přesto prokouknul. Při chůzi jsem tak jako tak potřeboval alespoň jednu hůl a v rukou nedokázal pořádně stisknout ani hrneček natož podržet tužku. Na ostatní činnosti mi sloužily již zmíněné speciální rukavice jako pomůcky. A to jsem tak poctivě cvičil... což nepotěší.

Hrozně těžko si člověk zvyká na pocit, že je jen válečným invalidou. Kriplem. Navíc se skličujícím vědomím, že je to trvalý stav. Tak jsem se po ustálení rozkolísané duše, v mezičase mi vyměřeném, pokoušel dohnat všechno to, o čem jsem se domníval, že mi nějak uteklo nebo co bylo součástí mých snů. Rozhodl jsem se pro návrat do školy a zapsal se na přednášky o archeologii, ale jen na věci, které mě zajímaly, tedy hlavně něco o tom kopání v zemi. V nové době to už bylo možné. Taky semináře o technických novinkách, dřív jsem se zajímal o stroje, ale teď se všude objevily jako lavina počítače a nedalo se bez nich skoro nic udělat. Bylo možné navštěvovat i příbuzné obory, protože mě zajímala i geologie a mineralogie a nové trendy v technologii jako takové. Velmi mnoho času jsem trávil v knihovnách a dokonce se zapojil do skutečného studijního programu na katedře archeologie.

Profesor Myšlicný, který se specializoval na období pozdního paleolitu a raného neolitu, mi po přímlově nabídl zajímavou formu spolupráce. Jeho asistent, doktor Kobrčajn, si při jedné přednášce o meandrových naplaveninách Berounky v Křivoklátské oblasti povšiml, jak jsem během profesorova nezáživného, a neváhal bych říci suchopárného výkladu, roztřídil sbírku kamenů a jiných naplavenin, sesbíraných v blízkém okolí mrtvých ramen řeky, na tematické celky podle stáří a podle možného uložení v sedimentu. Já tím vlastně jenom zabíjel čas a ani jsem nad tím zas tak moc nepřemýšlel. Kobrčajn došel k jinému názoru a šel se mnou za profesorem. Myšlicný se nakonec nechal přesvědčit a díky tomu vznikla naše, byť nerovná, spolupráce. Já začal dodávat ze zajímavých lokalit kamenný materiál,

časově i prostorově ukotvený, a profesor si díky němu mohl dokončit habilitaci a stát se profesorem řádným, čímž se mu samozřejmě podstatným způsobem zvednul plat a narostlo sebevědomí. Když se na to dívám dneska s odstupem doby, tak se nemůžu ubránit dojmu, že mě Myšlicný jen prachšprostě využil a výsledky mojí práce bez okolků začlenil do své obhajoby, aniž by se mi o tom jenom dobrým slůvkem pokorně zmínil.

Stále jsem bydlel v domku na Přívozu, který jsem tak trochu považoval za svůj opravdový domov. Část peněz z pojistky padla na opravu střechy a domu jako takového a část si uschoval, jak říkával můj dědeček „na horší časy i pro strýčka Příhodu“. Ale můj další příjem se znelíbil asociálním úřadům a tak mi byl bdělou úřednickou rukou rázně odňat důchod. I přes tuto lehkou finanční komplikaci, která mi znepříjemňovala život především, když jsem měl na jiných úřadech dokazovat výši pravidelného příjmu, jsem dál pilně pracoval na kamenných polích a třídil další a další nálezy.

Sesbíral jsem množství poznatků, pořídil spoustu zápisků, vyfotografoval hromady minerálů a tak jsem začal uvažovat, že bych to mohl hodit na papír a o pár zajímavostech napsat nějakou krátkou publikaci, kde bych byl s to uplatnit své vědomosti a zkušenosti z terénu a svoje znalosti a objevy předat dalším studentům či zájemcům z řad široké veřejnosti. Ovšem, dokončit něco v klidu mi nebylo souzeno. A ten čas neklidu nastal po ukončení přípravy na jednu putovní expozici. Jako obvykle jsem šel za jeho asistentem a domluvil se na nějakých podrobnostech, co a kam napsat, jaký seznam předložit a tak. Vstoupili jsme s Kobrčajnem doprostřed zuřivé

hádky, Myšlicný se svárlivě dohadoval s nějakým elegantně oblečeným návštěvníkem, který pronikl až do výstavní síně připravované expozice, živě gestikuloval, ale nekřičel tak hlasitě. Hádky skončila v podstatě v okamžiku, když nás profesor zahlédl a propukla nanovo s jiným obsazením, jakmile se příchozí stal odchozím a zaklaply za ním dveře. Tentokrát se ale vrhnul na mě a nebýt Kobrčajna, který profesora odtrhnul, tak mi určitě rudý vzteky přiškrtl vzduch. S posledním záchvěvem zuřivosti a závěrečným efektním gestem při odchodu po mně hodil svazek nepopsaných jmenovek k exponátům za vyjevených pohledů studentů jako obecnstva.

Důvod, proč mě napadl slovně i fyzicky, byl vlastně prostinký. Myšlicný našel mé jméno na exponátech připravované archeologické výstavy z okolí Malého a Velkého Vratkova, kde jsem poblíž objevil zcela zachovalé kamenné sekyrky z vrstev nejméně deset tisíc let starých. Postaral se, abych měl problém ve škole a nedlouho poté se pokusil úředně mi zakázat jakýkoliv soukromý výzkum na Vratkově. Po pravdě řečeno, vůbec jsem jeho chování nechápal, protože doposud právě on každého nabádal, aby hledal, zkoumal a vymýšlel a byl vždycky tím motorem zvědavosti a pokroku a zvědavost považoval za spolutvůrce každého nálezů a ke stejnému postoji vybízel své studenty. Jako by se všechna ta jeho velká slova scvrkla do jediného slova – ješitnosti – a navíc uražené ješitnosti. Kobrčajn, jakkoliv byl váženým akademikem, se snažil ztlumit Myšlicného útoky, alespoň na akademické půdě, ale na občansko-právní hledisko nedosáhl.

Pochopitelně jsem se odradit nenechal a dál na vlastní triko zkoumal, teď už jako externí student v hluboké nemilosti, zajímavé geologické útvary v okolí Vratkova a v podstatě prováděl záchranný archeologický průzkum. Nebýt Antona, který mi pár exponátů pomohl odvést automobilem, tak bych nemohl vůbec žádné šutry z nalezišť odvozit. Celá záležitost ovšem měla určitou, avšak ošklivou právní dohru. Myšlicný mne pohnal k soudu s cílem vymoci zákaz bádání v okolí obou Vratkovů. Díky této soudní při jsem se seznámil s právníkem Felixem Gröeberem. Nedávno si otevřel ve spolupráci ještě s několika kolegy vlastní praxi a můj případ sporu s Myšlicným se stal lakmusovým papírkem pro jeho startující kariéru. Soudní spor jsme vyhráli nejen díky dobré přípravě, ale i bezmeznému odhodlání vyhrát. Já mohl dál bádát a Myšlicný, jako poražená strana, musel zaplatit náklady mé i soudní výlohy a já od té doby neměl zavilejšího nepřítele.

Korunu mému snažení nasadil unikátní nález u Žluté skály severně od Vratkova ve vedlejším katastru. Část skaliska se po vydatných deštích zhroutila a odkryla nehlubokou jeskyni s několika výklenky. Skrývaly se v nich malé zlaté hůlky, celkem jsem jich našel pět. Díky svému obalu vypadaly, jako by je právě teď kovotepci čerstvě odlili a vyleštili. Z archeologického hlediska se zdály být nezájímavé, neměly na sobě nic, žádné znaky, žádné ornamenty, nic... prostě dlouhé půl kilové zlaté nudle. Jednu zvláštnost ale měly, byly naprosto stejné jak rozměrem, tak váhou. Na katedře materiálů se pokusili odhadnout z voskového materiálu, kterým byly hůlky potaženy, jak mohou být asi staré. Odhady se ale různily – od deseti tisíc